

N:o 109.

Af Herr Nils Hansson: Om ändring af gällande bestämmelser angående husförhör.

Att i en tid, så rik på upplysning och goda folkundervisningsanstalter som vår, bibehålla redan föråldrade och gangnlösa kyrkolagspåbud, hvilka längesedan öfverlevvat sig sjelfva, synes mig icke vara välbetänkt.

Till dessa räknar jag husförhören, hvilka tillkommit under en tidsperiod, då folkundervisningen i allmänhet stod på en vida lägre ståndpunkt, än hvad den nu gör. Ändamålet med husförhörens påbud synes, enligt stadgandet i 22 § 24 kap. kyrkolagen, hafva varit det, att genom presterskapet sprida någon upplysning och kristendomskunskap bland folket. Kyrkoherden förständigas nemligen deri, att låta sig angeläget vara, att ungdomen i hans socken lär sig, som det heter, läsa i bok och förstår sina kristendomsstycken, hvarförutan presten har sig ålagd skyldighet besöka sina åhörare i deras hem, när de å begge sidor dertill kunna hafva bekvämlig tid och lägenhet.

Det vill här af synas, som skulle husförhörspåbudet leda sitt ursprung från en tid, då folket i allmänhet icke kunde läsa innantill, och att syftmålet varit inom familjehemmet sprida undervisning uti innanläsning och katekisation; men som hvarje tid kräfver sina offer åt förgängelsen, så kräfver äfven vår, hvad särskildt nu rör husförhören, att dessa afskaffas eller oskadliggöras. De äro i min tanke alldeles obehöfliga, enär den undervisning, som med dem afsågs, numera inhemtas vida grundligare både uti våra förträffliga folkskolor och äfven genom den, sednare än ifrågavarande kyrkolagspåbud tillkomna konfirmations-undervisning.

Husförhören äro till och med, jag går så långt, rent af skadliga, ty de hafva på många ställen urartat till en slags examensinstitution, der ofta en kitslig och hämndlysten prest, ty sådana finnas nog, söker att genom snärjande frågor sätta i förlägenhet sådana församlingsmedlemmar, hvilka blifvit inför presten af en eller annan orsak misshagliga, och sålunda göra dem till åtlöje för de öfriga. Det är icke exempellöst att det gått så långt, att då en församlingsmedlem vid husförhöret stapplat på ett katekestyckes utamläsning, presten, för att inför hela den öfriga församlingen chikanera den förhatlige, tillsagt denne att inställa sig hos honom, för vidare förhör i kristendomen, innan han framträder till nattvardsbordet.

Husförhören, hvilka dessutom i och för deras egen skull besökas af högst få personer, uppfylla således långt ifrån icke det med dem åsyftade ändamålet. De hafva urartat till samlingsplatser för byns folk, till uppborrdsmöten och gästabud m. m., och då dertill kommer, att uti intet annat protestantiskt land existera dylika förhör, torde det icke vara för tidigt att helt och hållet taga bort detta numera, efter mitt förmenande, föråldrade bruk, i synnerhet sedan folkundervisningen, så sådan den nu är ordnad, gjort dessa förhör alldeles gagnlösa.

I anledning af hvad jag sålunda anført såsom skäl för husförhörens afskaffande, får jag vördsammast alternativt föreslå:

att Riksdagen ville för sin del upphäfva de lagrum som påbjuda husförhör;

eller ock, om sådant för närvarande icke är verkställbart:

att Riksdagen ville stadga, det icke någon ansvarsbestämmelse måtte kunna tillämpas för uraktlåten inställelse vid husförhör.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1873.

Nils Hansson,
från Christianstads län.